

HABIB, E. and SOLIMAN, A. (1956): A Case of a Monster with Sympodia and Lobster-Claw Hand. *Journ. of Egypt. Med. Assoc.*, vol. 39.

HABIB, E. and SOLIMAN, A. (1956): A Curious Accessory Flexor of the Toes. *Journ. of Egypt. Med. Assoc.*, vol. 39.

MICHALSKI, I. (1960): Typy antropologiczne Egiptu. *Człowiek w czasie i przestrz.* 3: 192–203.

MITWALLI, M. (1943, 1947): The Populations of Egyptian Oases. *Bull. of Royal. Geographical Soc. of Egypt, Cairo, tome 19:* 109–138, 289–312.

Publications of the Joint Arabic-Polish Anthropological Expedition 1958'59. Part I. 1961.

SHEHATA, R. (1960): A Comparative Study of the Urinary Bladder and Intramural Portion of the Ureter. *Kasr El-Aini Journal of Surgery*, vol. 1-3: 517–543.

SOLIMAN, A. (1956): A Comparative Study of the Female Genital System of Mammalia. (M. D. Thesis - manuscript.)

WIERCIŃSKI, A. (1958): Introductory Remarks Concerning the Anthropology of Ancient Egypt. *Bullet. Soc. de Géogr. d'Égypte*, tome 31: 73–84.

WIERCIŃSKI, A. (1959): Badania antropologiczne starożytnych czaszek z oazy Siwah. *Człowiek w czasie i przestrz.* 2: 185–190.

WIERCIŃSKI, A. (1962): Report on human crania recovered at the Maádi cemetery. *Anthropologie, Brno*, 1: 38–48.

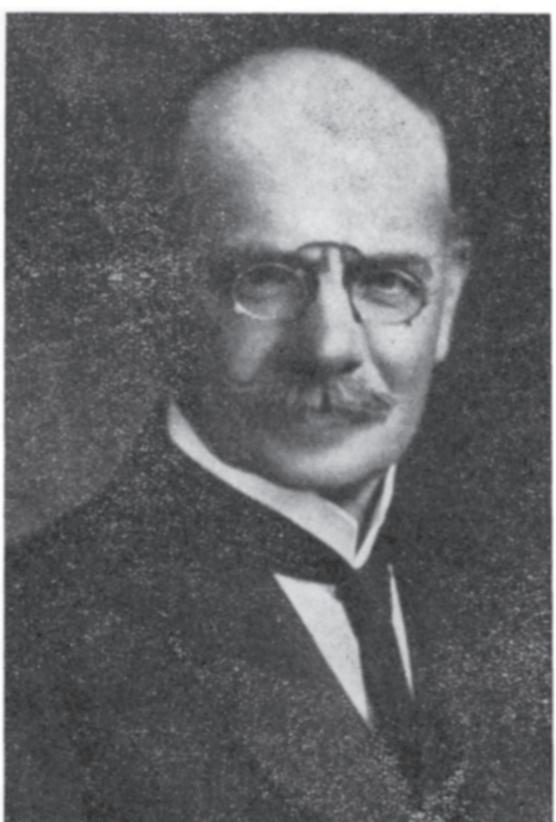
WIERCIŃSKI, A. (1963): Report on human crania recovered at Wadi Digla cemetery. *Anthropologie, Brno*, 2.

WOKROJ, F. (1960): Práce Spojené polsko-arabské antropologické expedice v Egyptě. *Zpravodaj Anthropol. společ.* 13: 16–19.

Evžen Strouhal, Praha.

ŽIVOT A DÍLO JINDŘICHA MATIEGKY. K STOLETÉMU VÝROČÍ JEHO NAROZENIN.

31. března 1962 bylo tomu sto let, co se v Benešově u Prahy narodil zakladatel naší antropologie Jindřich Matiegka. V Benešově prožil jen nejranější dobu svého dětství a již obecnou

Prof. dr. Jindřich Matiegka,
nar. 31. 3. 1862 - Benešov — † 4. 8. 1941 - Mělník.

školu navštěvoval v Litoměřicích. Když jeho otec, okresní soudce, byl přeložen k vrchnímu soudu do Prahy, mohl Matiegka studovat gymnázium a později lékařskou fakultu v Praze. Studoval na malostranském gymnasiu a na jeho budoucí vysokoškolské vzděláni měl vliv jeho strýc Bedřich Matiegka, známý lékař, který v šedesátých letech stál v popředí společenského života na Malé Straně. Jindřich Matiegka studoval s velkým úspěchem a v dvacetipěti letech dosáhl lékařského gradu na Karlově univerzitě. Potom po určité době vykonával lékařskou praxi v Lovosicích. Jeho chot Marie, rozená Stránská, pocházela z Mělníka, a tak až do konce života se stal Matiegkovi Mělník druhým domovem. Matiegka měl jedinou dceru Ludmilu, která studovala historii a publikovala několik významných prací z egyptologie. Jejím úmrtím v roce 1960 úplně vymřela rodina Matiegkova.

Matiegka brzo zanechal venkovské praxe, protože se chtěl věnovat vědě, a přestěhoval se do Prahy. Přijal místo v pražských městských službách jako okresní lékař v Holešovicích a později lékař městského fyzikátu. V Praze při své vědecké činnosti se seznámil s prvním docentem prehistorické archeologie Luborem Niederlem. Na radu Niederlova připravil Matiegka antropologické oddělení na Národopisné výstavě. Lubor Niederle byl též habilitován z antropologie, ale dohodl se s Matiegkou, že bude pracovat vědecky v prehistorické archeologii a jemu ponechá volné pracovní pole ve fyzické antropologii. V roce 1897 habilitoval se Matiegka z antropologie a demografie na filosofické fakultě. Jako habilitační spis podal práci „*Vzrůst, vývin, tělesné vlastnosti a zdravotní poměry mládeže královského blavína města Prahy*“, uveřejněnou v Rozpravách České akademie, II. tř. roč. VI, č. 17, 1897.

Docentura nedávala v té době Matiegkovi existenční základnu a proto roku 1898 přešel do služeb Zemského výboru království českého a stal se zdravotním inspektorem a později zdravotním radou. Teprve v roce 1908 byl jmenován mimořádným profesorem antropologie a demografie na Karlově universitě, a to na filosofické fakultě. Oddalování jmenování řádným profesorem za Rakouska bylo způsobeno tím, že v celé monarchii nebylo tak úspěšného antropologa jako byl Matiegka a Vídeň si nepřála, aby Praha měla prvé místo ve vědě o člověku. Teprve krátce před koncem první světové války byl Matiegka jmenován řádným profesorem. Později dosáhl všech akademických funkcí, a to v roce 1921/22 děkanátu na přírodněvědecké fakultě a v roce 1929/30 zastával úrad rektora Karlovy university. Matiegkovi se dostalo mnoho uznání doma i v cizině. Byl členem mnoha domácích i zahraničních vědeckých společností. V roce 1932 byl mu udělen za velké zásluhy o antropologii na Karlově universitě čestný doktorát přírodních věd.

Matiegka měl zájem o antropologii již při studiu lékařství. Jako medik exhumoval kostry z pozdní doby slovanské z Mělníka u Berouna. Kromě antropologie měl také zálibu v archeologii a sám za svého působení v Lovosicích nashromáždil archeologickou sbírku, kterou věnoval Národnímu muzeu. Z jeho zájmu o pozůstatky hmotné kultury obyvatelstva na našem území vyplynul zájem o tělesný vzhled nositelů téhoto kultur, zájem o etnogenesi našeho národa, o vývin tělesných vlastností a o antropologické složení našeho lidu.

Nejprve to byl zájem o kostrové pozůstatky. Matiegka prostudoval bohatý kostrový materiál našich kostnic a již v roce 1891 vydal spis, který je citován dosud v antropologické literatuře „*Crania Bohemica*“. Spis pojednává o lebkách z VI.–XII. století. Později v Rozpravách České akademie v roce 1893 publikoval „*Lebky české z XVI. století*“, tř. II., roč. II., č. 22. Kostnice v Čechách poskytly Matiegkovi materiál k další práci, uveřejněné v roce 1896 v Rozpravách České akademie „*Zkoumání kostí a lebek českých z kostnic venkovských*“. Matiegka nezůstával jen u pouhých popisů kostrových materiálů, jeho cílem bylo objasnit vznik našeho národa, jak o tom svědčí spis, který výšel v roce 1917 v Památkách archeologických XXIX, č. 2., „*Ethnogenie českého národa na základě archeologickém a antropologickém*“. Tyto práce pronikly i do ciziny. Ve Spojených státech ve zprávách Smithsonian Institution, Report for 1919 byla uveřejněna Matiegkova práce „*The Origin und Beginnings of Czechoslovak People*“. V řešení etnogenetických otázek měl Matiegka důsledné historické stanovisko. Byl prvním historikem tělesného vývoje československého národa od nejstarších dob.

Životním dílem Matiegkům je zpracování klasického nálezu kostrových pozůstatků z Předmostí na Moravě, které jejich objevitel K. J. Maška po celý život neměl možnost vědecky zpracovat. Maška odevzdal Matiegkovi k vědeckému zpracování nález společného rodinného hrobu předmostských lovčů mamutů,

který obsahoval přes dvacet kostér nejrůznějšího stáří. Podrobný dvoudílný Matiegkův spis „*Homo předmostensis*“ vyšel v roce 1934 a 1938 v České akademii ve skvém vydání v krásném grafickém provedení. Matiegka neobyčejně pilně zpracoval tento materiál a rozšířil při tom celou řadu problémů o původu člověka. Dnes je tento spis jediným dokladovým materiálem o tomto nálezu světového významu. Nálezy kostrových pozůstatků předvěkých lidí byly uloženy v Zemském moravském muzeu v Brně. Za války byly přeneseny k zajištění před bombardováním do zámku v Mikulově na jižní Moravě. V roce 1945 ustupující německá armáda úmyslně zapálila mikulovský zámek a veškeré tyto nenahraditelné památky byly požárem zničeny.

Z prací na kostrovém materiálu jsou vynikající Matiegkovy studie ostatků slavných mužů a žen našeho národa. První prací toho druhu je „*Anthropologické vyšetření tělesných ostatků Pavla J. Šafaříka*“, které je přílohou k protokolu zasedání II. tř. České akademie z r. 1900. Téhož roku v Časopise společnosti přátel starožitnosti českých VIII. č. 2 a 3 vyšla Matiegkova publikace „*Tělesné ostatky Pavla Josefa Šafaříka*“ a ve Vídni v Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft podal zprávu v německém jazyce. Další prací tohoto druhu je průzkum ostatků slavného hvězdáře Tycho de Brahe v r. 1902. V roce 1904 publikoval ve Věstníku Královského Českého Spolku nauk, XVII. „*Tělesné ostatky Jana Kolára*.“ V r. 1910 a 1911, jak sám napsal v Památkách archeologických, se zabýval „nálezem kostí lidských v kostele sv. Petra a Pavla v Čáslavi, jež jsou pokládány za pozůstatky Jana Žižky z Trocnova“, později v r. 1912 identifikoval ostatky kněze Václava. V r. 1914 použil s prof. Pantofličkem novou metodu stereofotogrammetrie k pokusu o identifikaci Žižkových kostí. V letech 1916 a 1917 prohlédl ostatky historických osob Norberta a Vojtěcha. Od r. 1917 začal se zabývat otázkou identifikace ostatků Jana Ámose Komenského a v r. 1930 proslovil v České akademii věd přednášku „*Předběžná zpráva o výsledku pátrání po ostatcích J. A. Komenského v Naardenu*.“ Téhož roku s doc. Malým prohlédl ostatky Karla Havlíčka Borovského a v r. 1932 vydala Česká akademie věd v nádherné grafické úpravě jeho spis „*Tělesné pozůstatky českých králů a jejich rodin v brobce svatovítského chrámu v Praze*.“ V r. 1934 spolu s J. Malým opět v České akademii publikoval obsáhlou monografii „*Tělesná povaha Albrechta z Valdštejna*.“ Uvedené monografie nejsou jen kasuistické popisné práce. Matiegka na podkladě těchto prací došel k četným obecným závěrům. Mnohé poznatky byly dále rozvědny současnými antropology. Sovětský antropolog M. M. Gerasimov ve své učebnici o plastických rekonstrukcích věnuje velkou pozornost vztahu měkkých částí obličeje ke kostrovému podkladu lebky, zvláště pokud jde o rekonstrukci měkkých částí nosu. Matiegka o tomto problému psal již v r. 1935 v časopise Antropologie XIII. č. 3–4 v práci „*Rozměry a tvar nosu v obličeji a na lebce*.“ Také jeho vysvětlení přičin brachycefalisace tj. změny tvaru mozkoviny u našeho obyvatelstva v průběhu posledního tisíciletí nebo zjištění zkřížené asymetrie končetin vyplývalo z těchto prací na tak početném materiálu.

Matiegka neustrnul jen na zkoumání kostrových pozůstatků. Předmětem jeho nejúsilovnějšího bádání se stal člověk od dětských let až do stáří. Již k Národopisné výstavě v r. 1895 provedl za pomocí učitelstva a tělovýchovných pracovníků na tehdejší dobu rozsáhlé antropologické výzkumy našeho obyvatelstva. Tím vytvořil základnu, se kterou můžeme my i další generace srovnávat výsledky svých výzkumů a tím zjišťovat změny tělesného stavu našeho obyvatelstva. V nedávné době prokázalo srovnání výsledků celostátního antropologického výzkumu školní mládeže v r. 1951 a 1961 (na kterém se podílelo učitelstvo všech stupňů škol na celém území našeho státu) s Matiegkou základnou z r. 1895 příznivě tělesné změny naší mládeže v přítomné době. Ukázalo se, že od r. 1895 se zvýšila v průměru výška našich dětí mezi 7–14 rokem asi o 7–11 cm a váha v průměru o 4–8 kg. Dnešní hoch již ve dvanácti letech má přibližně tytéž tělesné rozměry jako čtrnáctiletý hoch z konce minulého století.

Překvapující bylo srovnání Matiegkových údajů s našimi hodnotami, které jsme získali antropologickým výzkumem na obou celostátních spartakiádách. Zjistili jsme např. že z dvacetiletých mužů odvedených k vojenské službě v r. 1895 pouze 30 % mělo výšší tělesnou výšku než 170 cm a dnes 70 % dvacetiletých cvičenců spartakiády má tělesnou výšku nad 170 cm. Dále jsme zjistili, že též ženy jsou výšší než za dob Národopisné výstavy, ale mají menší tělesnou váhu, což zajisté souvisí s větší aktivity žen ve sportu i ve veřejném životě.

Prof. Matiegka se stal u nás zakladatelem odvětví zařazeného dnes na všechn pedagogických institutech a nezbytného pro ucelené vzdělání učitelstva, a to oboru, který nazýváme biologií dítěte. K soustavnému studiu dítěte založil spolu s prof. Čádou a ředitelem Dolenským ústav pro výzkum mládeže a přiděnil jej k Antropologickému ústavu Karlovy univerzity. Vědecké pole této instituce bylo Matiegkou vymezeno široce a neomezovalo se pouze na tělesný vývoj dítěte, ale též na zkoumání rozvoje rozumových schopností, případně k zachycení úchytek od normálního stavu. Matiegka získal pro tento ústav nadšené spolupracovníky, a to dr. L. Lukášovou a prof. Herforta. V tomto ústavu probádal Matiegka se svými spolupracovníky biologické zvláštnosti dětského věku a získané zkušenosti uložil do knihy „*Somatologie školní mládeže*,“ kterou vydala Česká akademie věd. Tato učebnice, první svého druhu, nebyla dosud překonána a zvláště učitelstvu poskytuje mnohé poučení k pochopení různých projevů dítěte, s nimiž se setkáváme při pedagogickém procesu.

O genialité Matiegkova svědčí, že v metodice výzkumu daleko předstihl svou dobu. Ukázal, že k hodnocení tělesného stavu nestačí jen základní tělesné rozměry, ale že je třeba přihlížet, v jakém poměru jsou v těle zastoupeny základní tkáně, tj. kostra, svalstvo a kůže s podkožním tukem. K tomu zpracoval základní poznatky a publikoval je v práci „*The testing of physical efficiency*,“ která vyšla v r. 1921 ve IV. roč. časopisu American Journal of Physical Anthropology. Speciálním měřením tloušťky kůže na různých místech těla včetně podkožního tuku a měřením šírky kloubů horních i dolních končetin umožnil stanovit příslušné podily svalstva a kostry na jedné straně a kůže s podkožním tukem na druhé straně. Od druhé světové války dodnes byly tyto metody daleko rozpracovány ve světovém měřítku, avšak priorita tohoto způsobu zkoumání plně přísluší prof. Matiegkovi.

Světlou stránkou Matiegkova vědeckého i lidského profilu je jeho rozhodné protiracistické stanovisko. Matiegka byl bojovníkem proti racismu již v době, než se nacisté zmocnili vlády nad Německem. V tomto boji pokračoval i po nastolení hitlerismu. Již ve své „*Všeobecné nauce o plemenech*,“ která vyšla v r. 1929 správně ukazuje, že nejsou žádná biologická kritéria, podle nichž by bylo možno posoudit vývojovou úroveň některého z lidských plemen, a píše: „*Přihlížíme-li k tělesnému stavu různých plemen, bylo by možno připisovat těm rasám menší cenu, které vykazují nižší vývojový stav a které se pokládají za vývojově starší.*“ Ihned ale v dalším dokazuje, že k tomu nemáme žádných důvodů, neboť: „*Podle bedlivých pozorování profesora Lotaha u černochů a bělochů vzdalují se černoši hladkostí kůže, vývinem paty, rtů, tělesnými proporcemi apod. více od primátů než běloši.*“ Dále uvádí, že některí antropologové pokládají za vývojově nejstarší Austrálců, Eskymáky a některé obyvatelé jižních moří a poukazuje na sociálně ekonomické podklady racismu takto: „*Ve skutečnosti však nejsou právě tato plemena předmětem diskuse o nerovnocennosti plemen, nýbrž naopak plemena nejdále specializovaná, která se silně rozmnožují a mezi sebou konkuruje v hospodářském a politickém životě na základě své početnosti. Jsou to běloši a některá plemena žlutá. Zvláště pak vznikla otázka nerovnocennosti evropských plemen, mezi nimiž je konkurence nejsilnější.*“ V dalším uvádí: „*Bude těžko mluvit o méněcennosti plemene nebo národa, který jako čínský dávno před jinými vybudoval svou vysokou kulturu ... Kde se střetnou různé zájmy hospodářské, tam vyvolávají plemenné rozdíly snadno přesvědčení o plemenné různocennosti.*“

Racistické výmysly o nadřazenosti domnělé germánské rasy Matiegka vtipně komentuje ve své Nauce o plemenech takto: „*Také znamenitý filosof Kant byl pro svou kulatou hlavu a malou postavu v podezření, že nenáleží ke germánskému lidu, ale naštěstí byl blond a měl modré oči.*“ Na jiném místě uvádí, že racistický ideolog Woltmann pro důkaz nadřazenosti nordické rasy přináší i doklady ze starověku. Podle něho Alexandr Veliký, Ptolemaiové i Kristus byli příslušníky germánského plemene nadlidí a Matiegka vtipně dodává: „*Jidás se prozatím pro špatné chování nereklamuje, ačkoliv by jeho vlas k tomu opravňoval.*“ Matiegka vyslovil zdravující odsouzení celé Wolmannovy a Wilserovy „*politicko-antropologické školy*“ takto: „*Pracovní metody této školy jsou úplně nespolehlivé, nesprávné a nevědecké a vedou tudíž k mylným výsledkům. Anthropologický postup je neomluvitelně lehkovázný.*“

Vědeckými argumenty vyvracejícími racismus je prodchnut spis, který vyšel z iniciativy kolektivu vědeckých pracovníků, mezi nimiž přední místo zaujímal Matiegka. Spis vydala monograficky Česká akademie věd v r. 1934, tedy těsně rok po Hitlerově

nástupu pod názvem „*Rovnocennost evropských plemen*.“ V následujícím roce byl spis přeložen do francouzštiny pod názvem „*L'égalité des races européennes*“ v Paříži a Bruselu. Byla to rychlá, odvážná a pozitivní reakce na nacistický racismus, který ohrožoval v té době již vážně Evropu.

I když Matiegka důsledně bojoval proti nevědeckému racismu, neodmítal vědecké studium lidských plemen, která reálně existují a jsou předmětem antropologického bádání. O tom svědčí řada statí v zmiňovaném Matiegkově Všeobecné nauce o plemenech, kapitoly v Československé vlastivědě v II. dílu zvaném „Člověk“ a společná práce s Pavlem Šebestou o středoafričkých pygmejích a o východoasijských negritech. Ještě před svou smrtí publikoval v posledním čísle časopisu Anthropologie v r. 1941 práci o Igorotech z Filipín.

Nejvérnějším přítelем Matiegkovým byl dr. Aleš Hrdlicka, který svou munificencí umožnil splnění dávné touhy Matiegovy po vlastním časopisu. Od r. 1923 redigoval Matiegka 19 ročníků časopisu Anthropologie až do jeho zániku v r. 1941. Po dobu dvaceti let nepodařilo se nám obnovit tento časopis a všechny sborníky i Zprávy antropologické společnosti nedosáhly té publicity a toho rozsahu jako měl časopis Anthropologie. Teprve na sklonku r. 1960 dochází zásluhou Moravského muzea k obnovení této tradiční publikační základny. Kromě časopisu Anthropologie vydával Matiegka i „Anthropologickou knihovnu“, ve které vyšlo 9 významných publikací z oboru, které mají vztah k antropologii. V našem písemnictví poprvé se objevily v této sbírce dokonalé překlady klasických autorů, jako Aristotela, Plinia Secunda, Lucretia Cara a řada původních prací.

Z daru Aleše Hrdlicky, které poskytl naší antropologii, realizoval Matiegka dílo, které dodnes je trvalým odkazem těchto dvou našich největších badatelů ve vědě o člověku. Je to Hrdlickovo muzeum člověka. Téměř deset let budoval Matiegka toto muzeum se svými spolupracovníky a i když okupanti značně muzeum devastovali, přesto se podařilo zákum Matiegovy školy znova vzkrátit tyto sbírky, které nalezejí k největším ve střední Evropě. Hrdlickovo muzeum člověka, jehož základem byly soukromé sbírky Matiegovy, žije a každoročně je navštěvováno antropology z celého světa a skýtá též poučení nejsírším vrstvám našeho lidu. Pracovníci katedry antropologie, k níž podle přání zakladatelů je museum trvale připojeno, opatrují tyto sbírky a aktualizují je novými exponáty.

Matiegka dosáhl svou vědeckou činností světové úrovně a přitom byl vynikajícím pedagogem. Za svého nástupce si zvolil Jiřího Malého, kterého zaujal pro antropologii již od gymnasiálních studií. Prof. K. Absolon ve svých vzpomínkách na Matiegku a předčasně zesnulého Jiřího Malého uvedených v Memoriálu prof. dr. Jiřího Malého, Národní Museum 2 (1961) piše o tom takto: „mladý a nadaný dr. Malý zůstal si věřen sobě samému, vyrostl na antropologa vysoké úrovni a stal se důstojným dědicem svého učitele. Matiegka nemohl si zvolit za svého nástupce na stolici fyzické antropologie důstojnějšího adepta nad J. Malého, jenž po stránce etické i odborné splnil všechny naděje, jež Matiegka do něho skládal.“

Pod vedením Matiegkovým vyškolilo se mnoho žáků, kteří dnes stojí v popředí naší antropologie a také i řada žáků zahraničních. Mnozí z nich založili nová universitní pracoviště jako antropologický ústav brněnské univerzity, těsně po druhé světové válce antropologický ústav Palackého univerzity v Olomouci a nejmladší katedra byla založena v Bratislavě. Ze zahraničních Matiegkových žáků se stal vedoucím antropologem v Jugoslávii nedávno zesnulý profesor Božo Škerlja a v Polsku dosud žije známý antropolog Kazimierz Stolypow vedoucí Antropologického ústavu v Krakově. K Matiegkově škole patří též nynější význačný americký antropolog, náš krajan profesor Josef Brožek.

Dnes žije ještě mnoho žáků Matiegkových, ale i ti nejmladší přešli již páte decenium svého života. V jejich živé paměti je dosud vynikající učitel a jeho dílo je pro ně stále silným, živým vzorem. Naš velký učitel si přál, aby antropologie sloužila našemu lidu, aby přispívala k jeho zdravému vývoji. Přál si, aby antropologie svým učením o rovnocennosti všech lidských plemen dopomohla lidstvu k šťastnému soužití na celém světě. Sám musel prožít dvě velké světové války. Ta druhá přispěla k jeho konci. Matiegka těžce snášel porobu našeho národa za okupace, i když pevně věřil, že se nás národ opět zbaví potupného jha a povstane k nové svobodě. Našeho osvobození se nedočkal a zesnul 4. srpna 1941 na Mělníce.

Osoba prof. Matiegky náleží dnes již historii, ale žije jeho dílo a myšlenky, jimiž předstíhl svou dobu. Odkaz Matiegkův rozvíjí nová generace našich antropologů a bude jej předá-

vat dále, takže dílo Matiegkovo nebude nikdy zapomenuto. Poznatky, budované na základech Matiegkových, dosly v přítomné době širokého uplatnění v praxi, zvláště v našem zdravotnictví, průmyslu, archeologii, etnografii, v tělovýchově, v soudnictví, v kriminalistice a řadě jiných oborů. Matiegkovi náleží nejen nás dík, ale také dík dalších generací za to, že u nás vybudoval vědní obor, který dnes ve světě stojí na čestném místě mezi vědami. Svou prací se Matiegka zapsal nesmazatelně do historie naší i světové vědy o člověku.

SUMMARY

One hundred anniversary of the birthday of J. Matiegka.

J. MATIEGKA was born in Benešov near Prague (Bohemia, Czechoslovakia) on 31st March 1862.

In 1887 he reached a M. D. degree of the Charles University of Prague. He started a private medical praxis in the country. Later on he entered the medical services of the Council of Bohemia. In 1897 he became a lecturer in Physical Anthropology at the Philosophical Faculty in Prague and 1908 he became as a Professor of anthropology the Head of the first Anthropological Institute in Prague. In 1921–1922 he was Dean of the Faculty of Natural Sciences and in 1929–1930 Rector of the Charles University, Prague. In 1933 he obtained the degree of doctor of natural sciences honoris causa. Matiegka has published about 300 scientific works of all branches of anthropology.

The most important publication about prehistoric anthropology is a monography *Homo předmostensis*. It is an unique documentation of the famous burial of paleolithic mammoth hunters found near Předmost in Moravia. Most of these skeletal remains unfortunately were destroyed in castle of Mikulov (South Moravia), which was put on fire by the german army at the end of the second world war.

His book *Somatology of school children* (1927) represents the first and until now the best czech textbook on the biology of children.

Most interesting from the works concerning ethnical anthropology is Matiegka's book: *Science of human races* (1929). His antirasistic view is clearly seen from all articles, specially from the book *Equality of European races*, of which was Matiegka one of the authors. He has not only founded the Anthropological Institute in Prague, but he established also a Museum of man, attached to the Anthropological Institute of the University which bears the name of Aleš Hrdlicka.

Matiegka died at the age of 79 year on the 4th august 1941 in Mělník near Prague.

V. Fetter, Praha

BIBLIOGRAFIE

univ. prof. MUDr. et RNDr. h. c. Jindřicha Matiegky.

1891

Příspěvky ku kasuistice příčinosloví kopřivky. *Časopis lékařů českých XXX*, 1891, č. 43, str. 873.

Crania bohemica (Böhmens Schädel aus dem VI. — XII. Jahrhundert), nákl. vlast. Praha, 1891.

1892

Zpráva o současné epidemii „oparu lysivého“ (herpes tonsurans) u lidí a dobytka. *Čas. lékařů českých XXXI*, 1892, č. 25, str. 497.

Příspěvky k poznání tělesné povahy obyvatelstva v severo-západních Čechách. *Český lid I*, str. 492 a 533.

Hroby se skrývajími kostrami v Čechách. *Český lid I*, 1892.

Zbzanské pohřebiště. *Rozpravy spol. přátel starožitnosti českých v Praze, III*, 1892, str. 3.

1893

K otázce slovanského typu. *Věstník československé národopisné výstavy v Praze*, 1893, č. 13.

K otázce o slovanském typu. *Lidové noviny, Brno*, 1893, č. 1.

Z oboru pro antropologii českého lidu. *Věstník národopisné výstavy československé v Praze, I*, 1893, č. 2, str. 9.

O pravěkém užívání nástrojů a zbraní příslipených z kostí nebo parohů (s přídavkem o zbraních jedovatých). *Český lid II*, str. 333 a 472.

Topografie předhistorických osad lovosických. *Casopis společnosti přátel starožitnosti českých v Praze*, I, 1893, str. 53 a 69.
Lebky českých kostnic z XVI. století (*Crania bohemica sacculi XVI*) s přídavkem: Zidovské lebky středověké. *Rozpravy České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění v Praze*, 1893 Tř. II. roč. II. č. 22.

Pohřebiště lovosické z pozdní doby předhistorické. *Český Lid* II, 1893 str. 706.

Lidožroutství v předhistorické osadě u Knovíže a v předhistorické době vůbec. *Památky archeologické XVI*, 1895, str. 285, 385 a 495.

Lebky z hrobů želenických. *Památky archeologické XVI*, 1895, str. 290.

Der Schädel des Somajeden Wasko. *Mitteilungen d. Anthropol. Ges. in Wien*, XXIII, 1895, *Sitzungsbericht* (62).

Über Asymmetrie der Extremitäten (am osteologischen Materiale geprüft). *Prager Mediz. Wochenschrift*, XVIII, 1893, No 47, p. 567.

1894

Co má vliv na váhu a délku novorozenců? *Casopis lékařů českých XXXIII*, 1894, č. 13 a 14, p. 245 a následující.

Jen zdřavé děcko duševně prospívá. *Zdraví I*, č. 1, str. 11.

Archeologické miscely, I. O trojhranných hrotech šípových, II. Původ a vývin koso, III. Moderní fibule z Čech. *Casopis společnosti přátel starožitnosti českých v Praze*, II, str. 33 a 69.

O tvarech srpů a jejich užívání v době předhistorické. *Český Lid*, III, 1894, p. 359.

O rozšíření kamenných nástrojů v Čechách a na Moravě vzhledem k geologickému složení země. *Český Lid*, III, str. 276.

Sbírka materiálu k předhistorické anthropologii zemí českých. (Další lebky z doby pozdní.) *Český Lid*, III, str. 65.

Uměle deformované lebky z Budyně v Čechách. *Rozpravy České akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění*, III, tř. II, č. 26.

Malované modlitební knížky z XVIII. a ze začátku XIX. století. *Český Lid*, III, obr. od M. Matiegkové.

O šatstvu. *Zdraví I*, str. 33 a 75.

O chrupu. *Zdraví I*, str. 201 a 229.

Tělesná povaha českého lidu. V díle *Národopisná výstava československá v Praze* 1895, str. 68.

1895

Kuchyně v pravěku. *Zdraví I*, str. 358.

Příspěvky k poznání českého neolitu. I. Neolitické pohřebiště a bydliště u Lovosic. II. Hrobky se skrčenými kostrami u Malých Žernosek. Barvení těla a malování v době předhistorické. III. Neolitické hroby vedle hrobů a jam z doby bronzové v Křivenicích. *Český Lid*, IV, str. 73, 177 a 263.

Anthropologické oddělení na Národopisné výstavě československé. *Zdraví I*, str. 289.

O obřím a trpasličím vzrůstu. *Zdraví I*, str. 289.

1896

O kolmém písmě. *Posel z Budče*, XXVII, str. 450, 466, 522.

Zkoumání kostí a lebek českých z kostnic venkovských. *Rozpravy České akademie pro vědy, slovesnost a umění*, tř. II, roč. V, č. 42.

Nálezy laténské ze severozápadních Čech. *Památky archeologické*, XVII, 1896, p. 271.

Anthropophagie in der prähist. Ansiedlung bei Knoviz und in der prähist. Zeit überhaupt. (Překlad z Památek archeol. XVI). *Mitteilungen d. Anthropol. Ges. Wien*, XXVI, p. 129.

Smysl pro barvu u předhistorického člověka a otázka o vývinu tohoto smyslu u člověka. *Živa*, č. 1, str. 10.

O nannosomii a nannocephalii. *Casopis lékařů českých XXXV*, p. 153.

1897

Vzrůst, vývin, tělesné vlastnosti a zdravotní poměry mládeže král. hlav. města Prahy. *Rozpravy České akademie pro vědy, slovesnost a umění*, II, tř., roč. VI, čp. 17.

O některých příčinách různosti zdravotních poměrů v jednotlivých částech král. hlav. města Prahy. *Zdraví* 1897, str. 65.

O bronzových jehlách s úškem. *Casopis společnosti přátel starožitnosti českých v Praze*, 1897.

Naleziště u Brozánků pod Mělníkem. *Památky archeologické*, XVII, č. 6–7, str. 565.

O době dospělosti dívek v Čechách. *Věstník král. čes. Spol. nauk*, XV.

Der Körperwuchs, die Entwicklung sowie die körp. Eigenschaften und d. gesundheitl. Verhältnisse der Jugend der königl. Hauptstadt Prag. *Bulletin internat. de l'Académie des sciences de Bobême*, 1897.

1898

Co rozhoduje o pohlaví plodu? *Thomayerova sbírka přednášek a rozprav z obooru lékařského*, č. 63–64.

Über die Beziehungen zwischen Körperbeschaffenheit u. geistiger Tätigkeit bei Schulkindern. *Mitteil. d. Anthropol. Ges. in Wien*, XXVIII.

Počátky a postup anthropologického studia obyvatelstva zemí českých. *Národopisný sborník*, Praha, III.

O lidském vlasu. *Zdraví* IV, str. 8.

1899

Zpráva o král. českých zemských ústavech pro choromyslné za rok 1897. (I. část prvého dílu „Zpráv zemského výboru král. Českého o zemských ústavech humanitních atd.“).

Spolu s dr. Lad. Haškovcem: Příspěvek k anthropologii obyvatelstva země České. *Národopisný sborník československý* IV.

První lebka z Čech s „os malare bipartitum“. *Věstník Král. české Společnosti nauk*, tř. matem. přírodrověd., XXXVIII.

Über das os malare bipartitum. *Anatomischer Anzeiger*, XVI, p. 546.

Spolu s B. Čermákem: Doklad o pobytu diluválního člověka v okolí mělnickém. *Věstník Král. české Společnosti nauk*, XLI.

Lebky žižické a archeologické a anthropologické třídění pozdní doby slovanské. *Památky archeologické*, XVIII, str. 499.

1900

O délce lidského života, zvláště vzhledem k poměrům pražským. *Česká revue*, III, č. 11 a 12, str. 1281 a 1417.

O varietách a anomalích tvrdého patra lidského. *Věstník Král. české Společnosti nauk*, XXXIV.

Anthropologické vyšetření tělesných ostatků Pavla J. Šafaříka. *Příloha k protokolu sedení* II, tř. České akademie, červen 1900.

Tělesné ostatky Pavla Jos. Šafaříka. *Casopis společnosti přátel starožitnosti českých*, VIII, č. 2 a 3, str. 49 a násł.

Bericht über d. anthropol. Untersuchung der Gebeine P. J. Šafaříks. *Mitteil. d. Anthropol. Gesellschaft in Wien*, XXX, *Sitzungsbericht* (179).

1901

IV. Zpráva Zemského výboru král. Českého o rozšíření moru kořalcího v král. Českém. (Zprávy Zemského výboru král. Českého o zemských ústavech humanitních atd.) 1901.

Boj proti alkoholismu v Čechách a jinde. *Česká revue*, IV, p. 1097 a 1218.

Bericht über die Untersuchung der Gebeine Tycho Brahe's. *Königl. böhm. Ges. d. Wissenschaften in Prag*, 1901.

Spolu s J. Herainem: Bericht über d. Auffindung u. Untersuchung d. Gebeine Tycho Brahe's. *Das Weltall*. II, 1901, p. 33.

1902

Spolu s J. Herainem: Tycho Brahe. *Zvl. otisk z časopisu přátel starožitnosti českých*, Praha, IX.

O nalezech mrtvol přirozeně zachovalých, též o umělém konservování mrtvol, zvláště v Čechách. *Casopis společnosti přátel starožitnosti českých v Praze*, X, č. 3 a 4, str. 73 a 113.

Über das Hirngewicht, die Schädelkapazität und Kopfform, sowie der Beziehungen zur psych. Thätigkeit d. Menschen. I. Über d. Hirngewicht d. Menschen. *Sitzungsbericht d. königl. böhm. Gesellschaft d. Wissenschaften in Prag*, XX.

V. Zpráva o dosavadní činnosti král. čes. zemského léčebního a oper. ústavu očního. *Zprávy zemského výboru království Českého o zemských ústavech humanitních*, 1902.

1903

O významu mozkové váhy u člověka. *Časopis lékařů českých* 1903.

O kranioskopické methodě Sergiově. *Pravěk*, 1903.

1904

Über die Beziehungen des Hirngewichts zum Berufe. *Polit. anthropol. Revue*, III, p. 7.

Über die Bedeutung des Hirngewichts b. Menschen. *Anatomische Hefte Merkel-Bonnet*, XXIII. Heft. 75.

Tělesné ostatky Jana Kolára. *Věstník Král. České Společnosti nauk v Praze*, XVII.

Über Schädel und Skelette von Santa Rosa (Santa Barbara Archipel b. California). *Sitzungsbericht d. Königl. Böhm. Ges. d. Wissenschaften in Prag*, 1904, No. 2.

1905

Über einen Fall von partieller Zweiteilung des Scheitelbeins beim Menschen. *Sitzungsberichte d. königl. böhm. Ges. d. Wissenschaften in Prag*, XXVII.

1906

Vztahy mozku k tělesnému a duševnímu zaměstnání. *Revue v neurologii, psychiatrii, fys. a diaet. therapii*, 1906.

Über die an Kammbildungen erinnernden Merkmale des menschlichen Schädels. *Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien. Mathem. — naturwiss. Klasse, Bd. CXV. Ab. III.*

1907

Mezinárodní shoda kraniometrická. *Pravěk*, 1907, č. 4.

Dr. Eduard Grégr jako anthropolog a fysiolog. *Casopis lékařů českých*, 1907.

1908

Veřejná péče o ústavní ošetřování nemocných a chorých dítěk v králu Českém. *Pedagogické Rozhledy*, XXI, p. 855.

Über Parallelen oder Beziehungen zwischen d. Nor. Amerik. u. M. europ. Keramik. Internat. Amerikanisten Kongress XVI. *Tagung Wien*, 1908, I., p. 111.

1909

Spolu s dr. K. Prokopem: Kulturní jáma s kostrou v Kbelích. B. Anthropol. rozbor. kostry. *Casopis společnosti přátel starožitnosti českých v Praze*, XVII, č. 3, p. 125.

Homo Mousteriensis Hauseri. *Casopis lékařů českých*, 1909.

K otázce o stáří lebky kobylišské. *Casopis společnosti přátel starožitnosti v Praze*, 1909.

O deformování lebek, zvláště s ohledem na praehistoricke lebky deformované. *Casopis společnosti přátel starožitnosti českých v Praze*, 1909.

Diskuse o politicko-anthropologické škole ve spolku českých lékařů. *Casopis spolku českých lékařů*, XLVIII, p. 1377.

O významu a užitečnosti studia somatické anthropologie. *Příroda*, VII, č. 4, p. 129—134.

1910

Význam sbírky praehistoricke zvířeny a květeny. *Obzor praehistoricí*, I, č. 1, p. 6.

O tělesném rázu praehistorickeho obyvatelstva zemí českých. *Rukovět české archeologie (Umění a řemesla č. 5)*, p. 96.

Ochrana materiálu somatologického. Sbírání zvířeny a květeny předhistorické. Českoslov. *Letopisy musejní*, II, p. 26.

O identifikaci osob vzhledem k nálezu domnělých kostí Jana Žižky z Trocnova. *Národní listy*, č. 334, 1910.

Posudek anthropologický o „nálezu kostí lidských v kostele sv. Petra a Pavla v Čáslavi, jež pokládány za pozůstatky Jana Žižky z Trocnova“. *Památky archeologické a místopisné*, XXIV, 1910, p. 239—280, 294—317 a 325—328.

Homo Heidelbergensis. *Casopis lékařů českých*, 1910, č. 9, str. 297.

Dvě lebky eskymácké. *Casopis lékařů českých*, 1910, č. 21, str. 667.

Fotografie získané hromaděním obrazů na jednu desku fotografickou k dosažení „průměrného obrazu“. *Casopis lékařů českých*, XLIX, č. 21, p. 667.

Výsledky anthropologického vyšetření srostlých sester Blažkových. Ve spisu doc. Dr. J. Znojemského: Zpráva o srostlých sestrách Blažkových. *Rozpravy České akademie věd a umění*, tř. II, r. XIX, č. 42.

O vztahu praehistorickeho obyvatelstva zemí českých. *Pravěk*, 1910.

1911

Nynější stav otázky identifikace pozůstatků Jana Žižky z Trocnova. *Casopis lékařů českých*, L, č. 14, p. 432—434, č. 15, p. 464—468, č. 16, p. 492—494.

Jak byla rozřešena otázka o nálezu pozůstatků Žižkových. *Národní listy* 1911, č. 64.

Kosti z případu oboustranného genu valgum z pohanského hrobu. *Casopis lékařů českých*, ročník L.

Lebka, jejíž šev šípový a šev lambdový sestavají skoro úplně z řad vsutých kůstek. *Casopis lékařů českých*, ročník L.

O hypertrofii lebečních kostí. *Casopis lékařů českých*, ročník L, č. 43.

Novější směry a názory v kraniologii. *Pravěk*, 1911, p. 52—54, 82—96.

Über den Körperwuchs der prähistorischen Bevölkerung Böhmens u. Mährens. *Mitteilungen d. Anthropol. Gesell. in Wien*, XLI, p. 348.

1912

Program praehistoricke demografic. *Pravěk*, VIII, p. 21—25.

Physische Anthropologie der Slaven im 9. bis 12. Jahrhunderte. *Korrespondenzblatt d. d. Ges. f. Anthropolologie, Ethnologie u. Urgeschichte*, XLIII.

Slované z první doby křesťanské. *Národní listy*, 1912, č. 220.

Spolu s Dr. A. Podlahou: Identifikace ostatků sv. Václava. *Hlasy katolického spolku tiskového v Praze*, č. 2. a totéž v Památkách archeologických, r. 1912.

Pozůstatky slavných mužů a žen a jejich identifikace. *Lidové rozpravy lékařské*, č. 108.

O vzrůstu, výšce, proporcích a symetrii těla obyvatelstva praehistorickeho. *Biologické listy*, I, p. 1—6.

Návod k somatometrickému vyšetření. *Sokolský věstník, zdravotní blídká*, 1912.

1913

Duše a tělo. *Knihovna Duch a svět*, F. Topič, Praha 1913.

Nálezy u rousovického cukrovaru poblíže Mělníka. *Památky archeologické*, XXV, p. 105.

Staroslovanský hrob v Praze III. *Památky archeologické*, XXV, p. 39.

Pohřebiště z první doby křesťanské na Hradsku u Mšena. *Památky archeologické*, XXV, p. 164.

Zpráva o otevření hrobky Jana z Landstejna, probošta mělnického. *Podřipan, Mělník*, 1913.

1914

Spolu s J. Pantofličkem: Über die Identifikation der Gebeine Žižka's unter Anwendung der Stereophotogrammetrie. *Internat. Archiv f. Photogrammetrie*, 1914, p. 28.

O Shakespearové masce posmrtné. *Divadlo*, XII, č. 11, p. 159.

O variacích v průběhu splavu tvrdé pleny mozkové. *Věstník V. sjezdu českých přírodovědců a lékařů*, Praha 1914.

1915

K otázce reformy vzdělání porodních babiček. *Národní listy*, 29. VIII.

Nauka o člověku na světové výstavě v San Diego. *Národní listy*, 10. X.

K anthropologii kolonie české ve Vídni. *Národopisný věstník českoslovanský*, X, p. 5.

1916

Tělesná výška obyvatelstva v zemích českých podle výsledků měření při odvodech. *Národopisný věstník českoslovanský*, XI, p. 379.

Spolu s J. Pantofličkem: Posudek anthropologický k článku C. A. Straky: Ostatky a náhrobník sv. Norberta na Strahově. *Památky archeologické*, XXVIII, č. 3, p. 152.

Die physische Beschaffenheit und die Kriegstüchtigkeit des Böhmisches Volkes. *V Tobolkově díle Das böhmische Volk*, p. 9—16.

Popis kostera z merovejských hrobů ve Zvoleněvsi. *Památky archeologické*, XXVIII, č. 1, p. 6.

1917

Tělesné vlastnosti českého lidu. *Knihovna „Za vzděláním“*, sv. 876.

Ethnologie českého národa na základě archeologickém a anthropologickém. *Památky archeologické*, XXIX, č. 2, p. 109.

Anthropologický posudek v práci „Ohledání ostatků sv. Vojtěcha“ od K. Hilberta, J. Matiegky a A. Podlahy. *Památky archeologické*, XXIX, č. 3, str. 184.

1918

Trepanace a jiné operace na hlavě za pravěku v zemích českých. *Casopis lékařů českých*, LVII, č. 15, str. 313.

Podstata českého demokratismu. *Národní listy*, č. 75.

První lidé v českých zemích. *Národní čítanka (Umělecké snaby, sv. 131).*

Předhistorické trepanace a kauterisace lebek v zemích českých (spolu s příspěvkem F. Durasa, Dr. F. Kučery a Edv. Štorcha). *Památky archaeologické, XXXX, č. 2–3, str. 74.*

Vznik a počátky národa československého. *Knihovna „Za vzdělání“, č. 100.*

1919

Plemeno a národ v „Cyklu přednášek o národnosti“. *Přednášky jednoty filosofické, č. 2.*

Jakou cenu mají plemenné znaky pro eugenické snahy v našem národe. *Revue v neurologii, psychiatrii, fys. a diaetet. therapii, XVI.*

The Origin and Beginnings of Czechoslovak People. *Smithsonian Report for 1919, p. 471–486.*

1920

Les origines du peuple Tchécoslovaque. V díle: *La république Tchécoslovaque, 1920.*

Grafic representation of the inside of the Skull with special reference to the pituitary fossa. *Amer. Journ. of Physical Anthropology, III, 1920.*

1921

The testing of physical efficiency. *Amer. Journ. of Physical Anthropology, IV, 1921.*

Zubní věk znakem celkového vývoje. *Biologické listy, 1921.*

L'âge dentaire comme signe du développement total. *Revue anthropologique, XXXI, No. 7–8, p. 258.*

Osiđlení Mělnicka. *Mělnické listy, č. 22–27.*

Spolu s J. Pantoflíčkem: Tělesné znaky A. V. Velflika. *Technický obzor, 1921.*

1923

Sulci venosi diluviaálních lebek z Předmostí. *Anthropologie, I, 1923, p. 31–38.*

Spirometrické pokusy na pražské mládeži. *Anthropologie I, 1923, č. 3, p. 171–182.*

Somatický věk, jako znak dospělosti dítěk. *Anthropologie, I, 1923, č. 1, p. 69–77.*

Pozůstatky Jana Žižky z Trocnova. *Anthropologie, I, 1923, č. 4, p. 255–283.*

Vznik (ethnogenie) národa československého a jeho plemenné složení. V díle Dr. Zdeněk Tobolka: *Politika, 1923.*

Stáří lidstva. *Anthropologie, I, 1923, č. 2, str. 135–144.*

Kolébka lidstva. *Anthropologie, I, 1923, č. 3, str. 197–212.*

Monogenismus a polygenismus, monofyletismus a polyfyletismus, monogonismus a polygonismus. *Anthropologie, I, č. 4, str. 298–322.*

1924

Kde se zrodily nemoci? *Vesmír, II, p. 1.*

Geografické rozšíření antropologických znaků v Československu. *Sjezd slovanských geografií a etnografií v Praze 1924.*

Původ a počátky lidstva. *Knihovna „Knihy pro každého“, Praha 1924.*

Lebka podbabská. *Anthropologie, II, 1924, č. 1, str. 1–16.*

Spolu s A. Brožkem: Dědičnost různobarevnosti očí u člověka. *Anthropologie, II, 1924, č. 2, str. 98–105.*

Lebky a kosti ze starorazských hřbitovů. *Anthropologie, II, 1924, č. 3–4, str. 183–210.*

Lidé znaky plemenné a jich rozšíření. *Anthropologie, II, 1924, č. 1 a 2, str. 40–53, str. 108–130.*

Vznik znaků plemenných. *Anthropologie, II, 1924, č. 3–4, str. 231–262.*

Tělesná váha a vysoký věk. *Anthropologie, II, 1924, č. 3–4, str. 274–275.*

Zvýšení hranic délky života, jichž lze dosáhnouti. *Anthropologie, II, 1924, č. 3–4, str. 276–277.*

Histoire de l'anthropologie physique en Tchécoslovaquie. *Anthropologie, II, 1924, Supplément, p. 2–13.*

Institut d'Anthropologie et de Démographie de l'Université Charles IV. à Prague et l'Institut antropologique de l'Université Masaryk à Brno. *Anthropologie, II, 1924, Supplément, p. 13–15.*

Allocation prononcée à la séance d'ouverture de la session

Ectisage artificiel des dents observe sur les cranes quaternaires de l'Institut internat. d'Anthropologie à Prague 1924. Compte rendu de la session de l'Institut inter, d'Anthropologie à Prague 1924, p. 12–17.

de Předmostí. Compte rendu de la session de l'Institut internat. d'Anthropologie à Prague, 1924.

1925

Přelidnění nebo vylidnění zeměkoule. *Vesmír, 1925–26, č. 1 a 2.*

Ještě k otázce úpravy chůze na chodnících. *Národní listy, č. 248.*

První stopy výtvarného umění. *Národní listy, č. 244.*

Lebky zbraslavské připisované králi Václavu II., králi Václavu III. a královné Elišce Přemyslové. *Anthropologie, III, 1925, č. 1, str. 31–44.*

Profesor Lubor Niederle jako fyzický antropolog. *Anthropologie, III, 1925, č. 4, str. 90–96.*

Přibývání tělesné výkonnosti během vztu, podle výkonu tělocvičných. *Anthropologie, III, 1925, č. 4, str. 267–278.*

Spolu s I. A. Červinkou: Lebky a kostry z moří z doby velkomoravské u Uherské Skalice. *Anthropologie, III, 1925, č. 2, str. 97–108.*

Spolu s A. Stockým: Předhistorické obyvatelstvo v Čechách. I. Lid zvoncových pohárů v Čechách. *Anthropologie, III, 1925, č. 2, str. 138–154.*

Zalidnění zeměkoule. *Anthropologie, III, 1925, č. 1, str. 59–78.*

Rozdílení plemen. *Anthropologie, III, 1925, č. 3, str. 220–264.*

Les squelettes provenant de la station de l'homme quaternaire à Předmostí en Moravie. *Anthropologie, III, 1925, č. 4, str. 323–329.*

1926

Hesla „Anthropologie“ a „Člověk“ vedle četných menších hesel v Masarykově slovníku naučném. *Praha, 1926.*

Die Skelettreste des Diluvialmenschen von Předmostí in Mähren. Zum 10. Todestag des Paläontologen K. J. Maška. *Prager Presse, 7. II. 1926.*

Australopithecus africanus. Zároveň příspěvek k poznání morfolgie mladistvých anthropoidů. *Anthropologie, IV, 1926, č. 1, str. 38–66.*

Příspěvek ke kraniologii Židů. I. Lebky ze staropražského hřbitova Praha V. *Anthropologie, IV, 1926, č. 3, str. 163–219.*

O tělesných vlastnostech čs. lidu v minulosti a přítomnosti. V *Příručce všeobecného vzdělání pro obč. a voj. výchovu, díl II., str. 211.*

Význam fyzické povahy československého národa pro ideu jeho státu. V díle *Idea státu československého (red. J. Kapras), Praha, 1926.* Totéž německy.

Akklimatace a akklimatisace. *Anthropologie, IV, č. 2, str. 122–142.*

Křížení a splývání plemen lidských. *Anthropologie, IV, 1926, č. 3, str. 227–246.*

1927

Úkoly a nesnáze tělesného vyšetření mládeže. *Třetí sjezd pro výzkum dítěte v Praze 1926, Praha 1927, str. 12–16.*

Somatologie školní mládeže. *Česká akademie věd a umění v Praze, 1927, 303 stran.*

Svalová síla hochů mělnických. *Mělnické listy, IX, 30. XII. 1927.*

L'idée d'une démographie préhistorique. III. Session de l'Institut internat. d'Anthropologie, Amsterdam, 1927.

Výprava profesora Suka na Labrador. *Národní listy, č. 35.*

Um das Grab Jan Amos Komenský's. *Prager Presse, 16. I. 1927.*

Dr. F. J. Netušil (nekrolog). *Anthropologie, V, 1927, č. 3–4, str. 171–173.*

Novější nálezy lidských kostér z Býčí Skály, připisované době diluvální. *Anthropologie, V, 1927, č. 3–4, str. 209–217.*

O nerovnoccennosti plemen. *Anthropologie, V, 1927, č. 1–2, str. 92–110.*

Dnešní stav, vymírání a budoucnost plemen lidských. *Anthropologie, V, 1927, č. 3–4, str. 271–287.*

„Krevní skupiny“ a klasifikace lidských plemen. *Anthropologie, V, 1927, č. 3–4, str. 288–316.*

Deformace, mutilace a okrašlování lidského těla. *Anthropologie, V, 1927, č. 3–4, str. 317–335.*

1928

Sur les causes du développement des os intercalaires. Comptes rendu de la session de l'Association des Anatomistes, Prague, 1928.

La trépanation et autres opérations sur la tête à l'époque préhistorique sur le territoire de la Tchécoslovaquie. *Anthropologie*, VI, 1928, č. 1, str. 41–55.

Případ mimořádně vyvinuté exostosy mediopalatinae (Torus palatinus). *Anthropologie*, VI, 1928, č. 2, str. 110–119.

Anthropologický ústav Karlovy univerzity v Praze, jeho dějiny, dnešní stav a činnost. *Anthropologie*, VI, 1928, č. 2, str. 143–154.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. I. Úvod, program. II. Nástin z dějin antropologie, zároveň náčrtek dějin antropologické filosofie. *Anthropologie*, VI, č. 2, str. 155–163, č. 3–4, str. 276–306.

1929

Die „natürliche“ Bewegung der Bevölkerung der Tschechoslowakischen Republik. *Prager Presse*, prosinec 1929.

Pedagogický ústav v Praze (řediteli J. Dolenskému k 70. narozeninám). *Národní listy*, 19. VI. 1929.

Geburtenbeschränkung — ein Regulativ. *Prager Presse*, 25. XII. 1929.

Dr. Aleš Hrdlička šedesátníkem. *Národní listy*, 29. III. 1929.

Dr. Aleš Hrdlička jako lékař. *Časopis československých lékařů*, LXVIII, 1929, č. 12, str. 425.

Dr. Aleš Hrdlička (Životopisný nástin). *Anthropologie*, VII, 1929, č. 1–2, str. 5–49.

Bibliografie dra Aleše Hrdličky. *Anthropologie*, VII, 1929, str. 50–61.

Všeobecná nauka o plemenech. *Praga* 1929, str. 303.

The Skull of the Fossil Man "Brno III" and the Cast of its Interior. *Anthropologie*, VII, 1929, č. 1–2, str. 90–107.

Spolu s J. Malým: Negroid Hair in Central Europe. *Anthropologie*, VII, č. 1–2, str. 108–118.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické: II. Podstata života. Postavení člověka ve vesmíru a jeho poměr k ostatní přírodě. *Anthropologie*, VII, č. 3–4, str. 326–340.

1930

Čeští antropologové na výpravách badatelstvích. *Pražský ilustrovaný zpravodaj*, 1930, č. 475.

Plemenné složení československého národa. Přednáška při instalaci rektorem Karlovy univerzity 5. XII. 1929. *Zprávy Karlovy univerzity pro studijní rok 1928/29*, v Praze 1930.

Ženské studium na universitě. *Nase Neděle*, 12. I. 1930, č. 2.

Heslo „anthropologie“ v dodacích Ottova slovníku naučného.

Předběžná zpráva o výsledku pátrání po ostatcích J. A. Komenského v Naardenu. *Sbírka přednášek České akademie věd a umění v Praze*.

Spolu s doc. J. Malým: Ostatky Karla Havlíčka Borovského. *Rozbravy*, II. tř. České akademie věd a umění v Praze, r. XL, č. 42.

Tělesná povaha dítěte v Bratislavě. *Anthropologie*, VIII, 1930, č. 1, str. 3–18.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. III. Fylogenetický vývoj člověka. Výbodisko jebo vývoje. *Anthropologie*, VIII, 1930, č. 1, str. 69–86.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. IV. Fylogenetický vývoj člověka. Mechanismus vývoje. *Anthropologie*, VIII, 1930, č. 2–3, str. 192–227.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. V. Fylogenetický vývoj člověka. Vývoj duševní. *Anthropologie*, VIII, 1930, č. 4, str. 297–327.

1931

Nutnost somatického vyšetření školní mládeže československé. IV. sjezd pro výzkum dítěte v Bratislavě, 25.–27. října 1930. *Praga*, 1931.

Spolu s K. Hilbertem a A. Podlahou: Královská hrobka v chrámu sv. Václava na Hradě Pražském. *Památky archeologické*, XXXVI, č. 3–4, str. 1–17.

Jak jsem se stal přírodovědecem. *Vesmír*, roč. X. 1931/32.

Vztahy mezi anomálním tvarem hlavy a duševní činností. Sborník prací z oboru péče o mládež úchylnou, vydaný na počest díla insp. Zemana. *Praga*, 1931.

Slovenské dítě z Banské Bystrice. *Anthropologie*, IX, 1931, č. 1, str. 7–22.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. VI. Ontogenetický vývin člověka po stránce tělesné i duševní. *Anthropologie*, IX, 1931, č. 1, str. 38–68.

Péče o duševně úchylné dítě v Československu. (K šedesátinám prof. MUDra K. Herferta.) *Národní listy*, 8. VIII. 31.

Péče o duševně úchylné dítě v Československu. (K šedesátinám prof. MUDra K. Herferta.) *Časopis lékařů českých*, č. 41, 1931.

Dějiny nauky o člověku v českých zemích. Sborník přírodo-vědeckého klubu „Vývoj české přírodovědy“, Praha, 1931, str. 59–68.

Kostnice v Československu. *Anthropologie*, IX, 1931, č. 2–3, str. 101–115.

O původu člověka. Přednášky československého rozhlasu. Nákladem čs. rozhlasové společnosti Radiojournal, Praha 1931.

Spolu s dr. L. Matiegkovou: Hrob Sen Nefera a tělesné znaky staroegyptského lidu za doby XVIII. dynastie. *Anthropologie*, IX, č. 4, str. 320–338.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. VII. Dokonalost, výkonnost a krása lidského těla. *Anthropologie*, IX, č. 2–3, str. 177–195.

1932

Anthropologické vyšetření ostatků svatého Václava. *Svatovítinský sborník*, Praha.

Tělesné pozůstatky českých králů a jejich rodin v hrobce svato-vítinského chrámu v Praze. Česká akademie věd a umění (sbírka *Anthropologica*), v Praze 1932.

1933

Spolu s prof. dr. Van den Brockem a arch. Ing. St. Sochorou. Zpráva o výsledku pátrání po hrobě J. A. Komenského a jeho tělesných pozůstatků. Česká akademie věd a umění v Praze (sbírka *Anthropologica*), 1933.

Spolu s F. Dolenským: Zaměstnání přecházející z otce na syna. *Anthropologie*, XI, 1933, č. 3–4, str. 241–244.

Fysická antropologie obyvatelstva v Československu. *Československá vlastivěda*, díl II, Člověk. Nakl. Sfinx, Bobumil Janda, Praha, str. 115–254.

Rusini na Podkarpatské Rusi. *Čs. vlastivěda*, díl II, Člověk. Nakl. Sfinx, Bobumil Janda, Praha, str. 255–259.

Němci v Československu. *Čs. vlastivěda*, díl II, Člověk. Nakl. Sfinx, Bobumil Janda, Praha, str. 270–276.

Maďaři v Československu. *Čs. vlastivěda*, díl II, Člověk. Nakl. Sfinx, Bobumil Janda, Praha, str. 277–278.

Zidé v Československu. *Čs. vlastivěda*, díl II, Člověk. Nakl. Sfinx, Bobumil Janda, Praha, str. 279–286.

1934

Dějiny problému o nerovnociennosti nebo rovnocennosti evropských plemen. Rovnociennost evropských plemen a cesty k jejich ušlechťování. Nová encyklopédie věd přírodních, vyd. II. tř. České akademie věd a umění v Praze, str. 7–17.

Dnešní stav znalosti evropských plemen. Rovnociennost evropských plemen a cesty k jejich ušlechťování. Nová encyklopédie věd přírodních, vyd. Česká akademie věd a umění v Praze, str. 33–45.

Rovnociennost evropských plemen po stránce duševní. Rovnociennost evropských plemen a cesty k jejich ušlechťování. Nová encyklopédie věd přírodních, vyd. Česká akademie věd a umění v Praze, str. 61–74.

Homo předmostensis. Fossilní člověk z Předmostí na Moravě. I. Lebky. Česká akademie věd a umění ve sbírce *Anthropologica*, v Praze 1934.

Spolu s Jiřím Malým: Tělesná povaha Albrechta z Valdštejna, vévodky frýdlantského a jeho první choti Lukrecie Nekšovy z Landeku. Česká akademie věd a umění v Praze ve sbírce *Anthropologica*, 1934.

Nověší úkoly předhistorické antropologie. *Anthropologie*, XII, 1954, č. 1–2, str. 3–5.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. VIII. Cyklus života. Periodicitá a harmonie v činnosti ústrojů. Mládí a stáří. *Anthropologie*, XII, 1934, č. 1–2, str. 72–95.

Možek N. N. Mogiljanského. *Anthropologie*, XII, 1934, č. 3–4, str. 163–185.

Muzeum člověka. *Anthropologie*, XII, 1934, č. 3–4, str. 217–225.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. IX. Cena života. X. Pohlaví. *Anthropologie*, XII, 1934, č. 3–4, str. 226 až 252.

Les ossements des rois de Bohême et le leur familles. *Anthropologie*, XII, 1934, č. 3–4, str. 253–255.

Prof. dr. Artur Brožek (nekrolog). *Anthropologie*, XII, 1934, č. 3–4, str. 292–293.

O hniliobě kosti. *Anthropologie*, XII, Suplément, Weigaeruv sborník, str. 220–225.

1935

Cholera na Mělnicku. *Mělnické listy* z 22. II. 1935.
Histoire du problème de l'inégalité ou de l'égalité des races européennes. V dile L'égalité des races européennes et les moyens de les améliorer. Ed. A. A. M. Stols, Maestricht - Paris - Bruxelles, 1935, p. 15-31.

État actuel des connaissances sur les races européennes v dile L'égalité des races européennes et les moyens de les améliorer. Ed. A. A. M. Stols, Maestricht - Paris - Bruxelles, 1935, p. 51-70.

L'égalité des races humaines au point de vue intellectuel et moral v dile L'égalité des races européennes et les moyens de les améliorer. Ed. A. A. M. Stols, Maestricht - Paris - Bruxelles, 1935, p. 89-108.

Spolu s P. Šebestou: Dítčí středoafričských pygmejů a jeho tělesná povaha. *Anthropologie*, XIII, 1935, č. 1-2, str. 3-36.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. XI. Sociální a politická anthropologie. *Anthropologie*, XIII, 1935, č. 1-2, str. 113-132.

Spolu s J. Jadinem: Mensuration du bassin de quelques femmes pygmées du camp de Paligbo (Ituri). *Anthropologie*, XIII, 1935, č. 3-4, str. 169-175.

Rozměry a tvar nosu u obličeje a na lebce. K diskusi o pátrání po hrobě J. A. Komenského. *Anthropologie*, XIII, 1935, č. 3-4, str. 176-190.

Kapitoly z filosofie somaticko-anthropologické. XII. Psychoanthropologie. XIII. Budoucnost lidstva. XIV. Smrt - Nesmrtnost - Závěr. *Anthropologie*, XIII, 1935, č. 3-4, str. 200-224.

Spolu s A. J. P. van den Broekem a St. Sochorem: Rapport concernant le résultat des recherches entreprises pour retrouver la tombe de J. Am. Comenius et ses ossements. *Anthropologie*, XIII, 1935, č. 3-4, str. 244-246.

Spolu s Jiřím Malým: Les caractères physiques d'Albert de Waldstein. *Anthropologie*, XIII, 1935, č. 3-4, str. 247-249.

Filosofie somaticko-anthropologická. Nákl. vlast. v komisi Bursik a Kohout v Praze, 1935.

1936

Kostnice na Mělnicku. *Anthropologie*, XIV, č. 1, str. 77-89.
Další příspěvek k antropologii středoafričských pygmejů. *Anthropologie*, XIV, 1936, č. 2-4, str. 147-183.

Lidové léčení. V dile Československá vlastivěda, svazek Národopis, vydal „Flinx“, Bohumil Janda v Praze, 1936.

1937

Deflexio claviculae. *Anthropologie*, XV, 1937, č. 1-4, str. 28-40.

Idoly rodící ženy z diluviální stanice Předmostí na Moravě. *Anthropologie*, XV, 1937, č. 1-4, str. 89-93.

60. narozeniny dr. N. Županice. *Anthropologie*, XV, 1937, č. 1-4, str. 152.

In memoriam Davidsona Blacka. *Anthropologie*, XV, 1937, č. 1-4, str. 152.

Das Museum „Der Mensch“ in Prag. *Prager Presse* z 17. IX. 1937.

1938

Spolu s Jiřím Malým: Kostry středoafričských pygmejů z poříčí Ituri. *Anthropologie*, XVI, 1938, č. 1-4, str. 1-63.

Vlas a chlup pygmejů z poříčí Ituri. *Anthropologie*, XVI, 1938, č. 1-4, str. 64-68, podle materiálu P. Šebesty.

Homo předmostní. Fossilní člověk z Předmostí na Moravě. II. Ostatní části kostrové. Vydala Česká akademie věd a umění v Praze r. 1938 ve sbírce *Anthropologia*.

Spolu s Jiřím Malým: Étude de quatre squelettes de pygmées centrafricains du bassin de Ituri. *L'Anthropologie (Paris)*, T. 48, No. 5-6, p. 237-248 a 521-538.

Mělník včera, dnes a zítra. Náčrt sociologicko-demografický. *Mělnicko, vlastivědný sborník kraje Dykova*, roč. I, č. 3, str. 49-56, č. 4, str. 73-79.

1939

Dalších 10 let vědecké a badatelské činnosti dra Aleše Hrdličky. *Anthropologie*, XVII, č. 1-3, str. 1-8. (Sborník prací věnovaných dru A. Hrdličkovi k sedmdesátým narozeninám.)

Bibliography of Dr. Aleš Hrdlička 1928-1938. *Anthropologie*, XVII, 1939, č. 1-3, str. 9-12. (Sborník prací věnovaných dru A. Hrdličkovi k sedmdesátým narozeninám.)

Dr. Aleš Hrdlička jako lékař. *Casopis českých lékařů*, březen 1939.

Vzrůst a vývin školní mládeže v Sevluži a okolí (býv. Podkarpatská Rus). *Anthropologie*, XVII, 1939, č. 1-3, str. 244 až 287.

Spolu s J. Vlkem: Identifikace lebčního typu severoamerických černochů s typy jiho- a západoevropskými. *Anthropologie*, XVII, 1939, č. 4, str. 305-322.

1940

Spolu s M. Chrapkem: Výzkum školní mládeže na Vrchovině pod východními Karpatami. *Anthropologie*, XVIII, 1940, č. 1-3, str. 1-35.

Patella emarginata na kostře středoafričského pygmeje. *Anthropologie*, XVIII, 1940, č. 1-2, str. 104-106.

Spolu s P. Šebestou: Děti východoasijských Negritů. *Anthropologie* XVIII, 1940, č. 3-4, str. 147-177.

Univ. prof. MUDr. Karel Herfort (Nekrolog). *Anthropologie*, XVIII, 1940, č. 1-2, str. 144.

Univ. prof. Dr. F. Vejdovský (Nekrolog). *Anthropologie*, XVIII, 1940, č. 1-2, str. 144.

Prof. Dr. Lubor Niederle (k 75. narozeninám), *Anthropologie*, XVIII, 1940, č. 3-4, str. 261.

Skeletal trunk indices. *American Journal of Physical Anthropology*, Vol. XXVI, New York, 1940.

Cholera na Mělnicku v letech 1831-32. *Mělnicko, vlastivědný sborník Dykova kraje*, roč. III, č. 2, str. 33-36 a č. 3, str. 69-66.

1941

Spolu s P. Šebestou: Igoroti a Mangyani. *Anthropologie*, XIX, 1941, č. 1-4, str. 74-97.

Trupové indexy kostry. *Anthropologie*, XIX, 1941, č. 1-4, str. 220-222 (autoreferát).

Kostnice na Mělnicku. *Mělnicko, vlastivědný sborník kraje Dykova* č. 1, str. 6-11 a č. 2.

Vitální statistika členů České akademie věd a umění v Praze. *Věstník České akademie věd a umění v Praze* (roč. 49, č. 7, za červenec až prosinec 1940), str. 68-88, s tabulkami str. 90-107.

Prof. J. Matiegka jako redaktor časopisu *Anthropologie* od r. 1923 do r. 1943 napsal několik set referátů a recenzí našich i zahraničních vědeckých prací z antropologie. Kromě toho napsal množství hesel do naučných slovníků a encyklopedií.

Pozn.: Bibliografie je převzata z publikace J. Malý: Jindřich Matiegka. Nákladem České akademie věd a umění, v Praze 1949, str. 22-39.

ZUM SECHZIGSTEN GEBURTSTAG PROFESSOR JINDŘICH A. VALŠÍKS

Der sechzigste Geburtstag Professor J. A. Valšíks, des Leiters des Lehrstuhles für Anthropologie und Genetik an der naturwissenschaftlichen Fakultät der Komenský - Universität in Bratislava, welchen wir am 25. August 1963 feierten, gewährt einen Überblick über sein mehr als 35jähriges Wirken und seine emsige Arbeit auf dem Gebiete der Wissenschaft vom Menschen.

Jindřich Valšík wuchs in einem beschaulichen Familienkreise in Praha auf. Schon in seinen Kinderjahren zeigte er ein lebhafte Interesse für die Natur und gegen Ende seiner Mittelschulstudien trug er sich bereits ernstlich mit dem Gedanken, an der naturwissenschaftlichen Fakultät zu studieren, an welcher sein Onkel Voříček Suk nach seiner Rückkehr aus dem Weltkriege bei dem ersten tschechischen Anthroponologen Jindřich Matiegka als Assistent arbeitete. Suk hatte bereits seine große Afrika-Expedition hinter sich und seine Erfolge sowie der Weltruf Matiegkas wirkten auf Valšík derart, daß er sich für das Studium der Anthropologie entschloß. Fast gleichzeitig studierte er auch Medizin, so daß er im Jahre 1927 an der medizinischen und im Jahre 1930 an der naturwissenschaftlichen Fakultät promovierte.

Zu Beginn seiner wissenschaftlichen Laufbahn bemühte er sich, das Problem der striktiven Vaterschaft aus den Fingerabdrücken zu lösen. Bald erkannte er, daß man auf diesem Wege zu